

SLOWENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četr leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četr leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemam za četr leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opravnost, na katero naj se blagovolijo pošiljati narodnine, reklamacije, oznanila, t.j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Optimizem in pesimizem.

„Ako vojskodaj ne ve, kako bi nadaljeval pričeto vojno, zapove novo rekognosciranje,“ je dejal nekedaj Napoleon I. kritikujoč dvomno situacijo.

Nekaj jednakosti ima slovenski narod in njegovi vrhovni boritelji z nazori slavnega Bonaparta, ki nij nikdar obupal, a preveč verjet lastnej sreči in nejasnim okoliščinam. Tudi mi Slovenci se zibljemo neprestano od jednega principa do drugega, ki sta si sama po sebi popolnem nasprotna in se zoveta optimizem in pesimizem.

Prava Sisifova kri se pretaka v naših žilah, ker nismo omagali, valeč skalo narodnih terjatev po strmem potu, po kamenji in skalah, kakor mesec se spreminjačih, zdaj sovražnih, zdaj namežikajočih nam vladnih sistemov, ter da nismo popustili popolnem zopetnega truda, zavalivši takovej vlasti razvišek narodnega bojišča vse svoje težnje in upe, ker so ostajali le upi in čakanje in moledovanje, brez sadu.

Pod Lasserjevo vlasto smo bili pesimisti, gledali smo vse skozi temno steklo, slutili smo povsodi sovraštvo in preganjanje, prosili smo noč in dan milo osodo naj nas reši zla. Kakor žareče solnce se je napovedovalo po jutranjej zori obljub in pravičnosti Taaffejevo kraljestvo, in padali smo na kolena, strmeli smo in pokladali uže v jutru darove svoje udanosti pred stopnice milosti, zidali si gradove uže na samem imenu in samih kovanj toliko zahtev smo pozabili potrkati odločno na vladne duri — saj mora priti samo! Bili smo kar čez noč optimisti!

Nečemo soditi, ali je pesimizem ali optimizem v psihološkem oziru večje pomembne, a to mislimo, da je njijna vrednost individualno spremenljiva; kar škoduje temu, koristi drugemu, in kakor povsodi, velja tudi tu izrek: srednji pot, najboljši pot. Pesimizem ovira delavnost, emkuži čute, uničuje duh in telo; optimizem rodi lehkomselnost, brezskrbnost, životarenje od danes do jutri.

„V kolikor slabejših okoliščinah se rodijo, toliko več optimizma prinese seboj na svet in to je največ potov vse bogastvo, ki mu ga je podarila osoda“, pravi neki nemški filozof. Poslednje besede veljajo tudi nam Slovencem. Rojeni v togi in zaničevanji, ohranili smo si, rekli bi, malo preveč optimizma in zaupanja v boljšo bodočnost, a nekoliko premalo energije in vztrajne delavnosti ob prilikah, ko posveti sem ter tja nekoliko milejša zarja na našem političnem nebu. „L' Italia farà da se“, je govoril toliko časa v prognanstvu živeči Mazzini, hoteč ustvariti iz svoje domovine srečno republiko; mi pa naglašamo vedno: teka zgodovine ne ustavi nikdo, in zgodovina prorokuje Slovanom boljšo bodočnost, doživeli jo bodo, ako ne mi, pa pozni naši potomci. Poslednje besede so resnične le v idejalnem smislu; prava politika pa ne pozna idejalov, ali pa upotrebljuje primerna sredstva, po katerih jih mora doseči.

Od pesimizma do optimizma je le jedna stopinja, in ta prehod od jednega pojma do drugega je pri vas najimenitnejši. Mi Slovenci moramo stati tako rekoč mej obema, se ne smemo strašiti niti prvega niti udati se preveč poslednjemu. Dober stavbar, ki stavi poslopje ob javnem potu, koncentrirata ves svoj trud in

vse svoje misli v stavbo samo, v njene posamezne dele; on ne posluša kritike nepoklicanih mimogredočih, saj dobro ve, da će izgotovi poslopje po dobro premišljenem načrtu, je njegovo ime slavno; ako ne, je le sam kriv neugodne obsodbe; mila ali nemila osoda nema tu nikakeršne določbe.

Mi Slovenci zidamo svojo bodočnost uže leta in leta v pričo sovražnih kritikov, ki so nam uže v začetku in večinoma še dandanes odrekali uspeh našega truda, meneč, da nemamo niti poklica, niti sredstev ni moč za takovo delo. Kakor je spočetka oplašila in odpodila marsikačega rodoljuba taka kritika, tako naše, slava Bogu, z nepričakovanim uspehom pričeto in na neomahljivej podlagi narodne zavesti na pol postavljen poslopje preveč idealizuje in z mehkužnim optimizmom napoljuje narodne delavce.

„Scia in crastinum“, velja dandanes pri nas. Ako nij, priti mora, odrekati se nam ne more, saj se nam zagotavlja, da imamo pravico do narodnih zahtev. Ubogi ljudje se z malim zadovoljstvom, in mi Slovenci smo srečni, da le zahtevati smemo, da se nam direktno ne odreka naša prošnja; saj, ali smo si pridobili dosečaj več kot množico zahtev brez izvršitve, nič drugega? Naš narodni dom je reklamiran, njegove meje določene, po prirodnem pravu pripoznane, a mi životarimo v njem, kakor mej praznimi štirimi stenami. Vsa notranja uprava je tuja, tuji ljudje, ki gospodarijo v njem, tuj jezik, ki se govori ondu, mi le gostje na lastnih tleh.

Iztrgajmo se jedenkrat iz prevelicega optimizma, naveličajmo se čakanja, potrkajmo resno na vrata nam le mežikujoče vlade; odpre naj

Listek.

Št. Jarnej na Dolenjskem in Uskokih na Gorjancih.

Zgodovinska črtica.

V predimljanski dobi so stanovali po Dolenjskem najbrže Iliri, kasneje Kelti. Ti narodi so prišli za cesarja Avgusta popolnem pod oblast Rimljani, ali bivali niso samo po Dolenjskem, ampak razprostirali so se celo do Dunava, mejne reke Keltov in kasneje tudi Rimljani. Iz starodavne Emone je držala cesta čez „Prætorium Latobicorum“ (to je bil glavni kraj keltskega plemena Latobikov, tam kjer je Trebnje dandanes) v veliko rimsko-keltsko mesto Neviodurum, blizu zdanjega Krškega, skoro tam, kjer se je Krka v Savo iztekala. Od tod je bila potem cesta dalje napeljana v Karlovec (latinski Quadrata (?)) in Sisek (latinski Siscia). Ta cesta je skoraj gotovo šla čez polje

šentjarnejsko, in verjetno je, da je tu bila kaka rimska postaja. V tem mnenju nas potrjuje to, da se je v vasi Griblje, nedaleč od Št. Jarneja, našel ostanek tal iz „mosajika“, kakeršni so znali stari Rimljani izdelovati. Iz srednjega veka se o Št. Jarneji družega ne zve, nego to, da je bila fara l. 1248. ustanovljena. Prvi župnik je bil Bertoldus. Valvazor našteva več župnikov šentjarnejskih pred svojo dobo. Leta 1397. imenuje nekoga Gregorija Turjaškega (Gregorius von Auersperg). Takrat pa, ko je Valvazor svojo kroniko pisal, bil je v Št. Jarneji župnik Žiga pl. Jurič (Sigismund Freiherr von Juritsch). Ta imena spričujejo, da so morali s tem mestom združeni biti dobri dohodki.

V Št. Jarneji sta bila župnika tudi dva slovenska moža, ki sta postala zgodovinsko važna. Jeden je Primož Trubar. Rojen Kranjec (v Rašicah pri Laščah) bil je najprvo kaplan v Celji, v Laškem trgu in župnik v Loki na Štajarskem (pri Zidanem mostu), po-

zneje pa je postal zavoljo izvrstnega pridigovanja kanonik ali korar v Ljubljani. Ali tukaj se je bil poprijej nove protestantovske vere. Da ne bi bil preveč škodoval v glavnem mestu, prestavi ga škof Urbau na faro v Št. Jarnej. (Blizu fare je selo, katero ljudstvo radi tega, še dandanes imenuje tudi „luteransko vas“.) To se je zgodilo l. 1546. Ali ostal je tukaj le jedno leto; kajti že v prihodnjem letu moral je zavoljo svoje vere na cesarsko povelje faro zapustiti, mej tem so mu v Ljubljani vse knjige odvzeli, a njegove prijatelje in privržence v ječo vtaknili. Vendar je bil Trubar l. 1548. na prošnjo stanov pomiloščen, se ve da proti temu pogoju, da ne bode več razširjal nove vere. Ker pa le nij odjenjal od tega, moral je skoro vse svoje življenje prebiti na nemškem Virtemberškem. Tu je spisal kacih 15 slovenskih knjig in knjižic, prvi, kateri je začel slovenske knjižice pisati in tiskati, se ve, da največ v ta namen, da je z njimi novo vero širil po Kranjskem.

popolnem svoje oči na nas, privoli naj notranjo domačo opravo mej stene našega zgrajenega doma Slovenije, ako ne, se nam začno rušiti posled uže postavljeni stebri, nam jame rjaveti močno upanje in potrpljenje. Dejali smo, od pesimizma do optimizma je le jedna stopinja: jednak tudi nasprotno. Bog obvaruj slovenski rod poslednjega, a reši naj ga tudi prevelicega optimizma; ojekleni naj mu moč in voljo, da jedin stopa neomahljivo in s potrebnou energijo po stopnjicah narodnega razvoja. L-s.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. oktobra.

Vsi dunajski listi govoré danes skoro jedino le o smrti **Haymerla**, njegovem delovanju in značaji, še več pa o njegovem **nasledniku**. Imenuje se mnogoštevilna, ali bolje, brezštevilna vrsta kandidatov za to mesto. Gotovo se bode prav kmalu imenoval naslednik, a kdo bode, se denes ne vše, da si listi trdijo, da je gotovo uže določen, ker pri zdanjih političnih odnošajih ne more dolgo časa ostati mesto ministra za vnanje zadeve prazno. Od osobe bodočega ministra in osobito od tega, ali je parlamentarno izvezbana, bode zavisno, da se delegacije snidó o določenem času konci oktobra ali pa bode njihovo zasedanje se preložilo na poznejši čas.

Vnanje države.

Nemška žurnalistika, ki vsak trenutek preži, kje bode zasledila na Slovanu, osobito na **Rusiji**, kako napako, da potem vernemu svojemu občinstvu pridigovati more o barbarstvu Slovanov, je zdaj menda vendar prišla do izpoznanja, ali kali, da se ljudje ne dadó kar tako za nos voditi, kajti zdaj celo ta sovražna žurnalistika priznava, da se je v Rusiji „na bolje“ obrnilo. Poklicalo se je namreč v državni svet nekaj udov iz zemstev. To je velik korak od absolutizma, s tem se je nastopil pot svobode. In nadejamo se, da bode modri car še naprej po tem potu šel in dal polagoma ruskemu narodu popolno svobodo. — Smrt berona Haymerla niž rusko časopistvo zelo osupnilo. Tem povodom izražajo Petrogradske Wjedomosti nadejo, da bode zdaj Avstrija si izvolila novo politiko, ki historične nalogi države bolj ugaja, kot dozdanja in ki bode večini prebivalstva zadovoljenje narodnih prizdevanj in gospodarsko blagostanje prinesla. — Židovsko vprašanje se skoraj samo rešuje, kajti mnogo židov (judov) se izseljuje iz Rusije v Ameriko. Postavljeni so tudi zbori, ki imajo poročati, kako naj se postopa židom nasproti in ti zbori izvršujejo dobro in brzo svojo nalogu. Odeški dotični zbor je stavil našvet, naj se židom osto prepove prodajati žganje po deželi, državna posestva v zakup jemati in posestva kupovati. Naj se ne volijo v javne urade, posebno ne v mirovna sodišča.

Slovensk pisatelj, toda katolišk, je bil tudi št. jarnejski župnik Matija Kastelec, rojen v Kleniku na Pivki na Notranjskem l. 1620. Po dovršenih študijih je bil župnik v Toplicah pri Rudolfovem in v Št. Jarneji na Dolenjskem. Leta 1657. pa je postal korar v Novem mestu. Pisal je prav mnogo, v prvih letih za duhovniški stan, v poznejših pa za narod v obče. Njegova slovenština je prav lepa in precej gladka. To izvira od tod, ker se je v njegovem rojstnem kraji še pravilni jezik govoril, kar se o drugih krajih, kateri so blizu Nemcev in Italijanov žalibog uže takrat nij moglo reči. Kastelec je spisal: „Kratki sapopadek potrebnih katoliških naukou“; „Navuk Christianski“, „Nebeshki zyl, to je premishlovaine teh svetih ozhakou“ in še nekatere druge slovenske in latinske knjige. Nekaj jih je ostalo še v rokopisu; hrani jih ljubljanska knjižnica, tako na pr. tudi „Kranjsko-nemško-latinski besednjak“. Kdaj je umrl, se ne vše. Ko je Valvazor svojo kroniko pisal (1687. leta) je še

Gambetta se je vrnil s svojega skrivnega potovanja iz Nemčije nazaj. Obrajanava-nja zaradi sestave kabineta se bodo torej takoj pričele. V „Voltaire“ piše Artur Ranc, jeden najbolj intimnih priateljev Gambettin, da se bode Gambetta pač varoval nastopiti zapuščino Jules Ferryjevo, predno se ne vršé parlamentarne debate: „Predno je začel vladati, so mu roke uže zvezane. Dosegli so skoraj uže smoter, ki so si ga postavili, da namreč iz Gambette naredi jetnika zdanje politike. Če Gambetta prevzame vlado, imel bode težavno nalogu rešiti. Prišlo mu bode od desne in leve nespravljivo sovraštvo nasproti. Ali bode Gambetto raztrgala sfinksa? To je vprašanje, ki si je stavijo mnogi vrli ljudje. Jaz najmenj ne mislim, da predsednik republike goji mišljenje, ki ne bilo njega vredno. Pod temi odnošaji je pač najmanjše, da si Gambetta izgovori popolnem prosto delovanje pod jedino kontrolo zbornice“.

Iz **Carigrada** se poroča, da misli vlada povišati število policijskih organov, ker se boji, da bi po zimi ne nastali v mestu nemiri. A to nameravanje bode težko uresničiti, ker je manjka denarja, tako da niti Rusiji ne more poplačati jeden del vojne odškodnine.

Portugalski in **španski** kralj sta se sešla v Caceres. Pri banketu, ki se je vršil pri tem shodu, sta vladarja v svojih govorih se spominala prešlosti svojih kraljestev. Alfonz XII. je dejal: „Kdo bi za krivico smatral ali kdo bi nasprotoval, če si dve tako ozko sklenevi deželi podasta roki, da gresta vzajemno po potu napredka“. Kralj Don Luis pa je zaključil svoj govor z besedami: „Oba naroda bosta misijo, ki jo jima je previdnost odkazala, izpolnila s tem, da vsak izmej njiju česti nedovisnost in slavo svojega soseda“. Madridsko časopistvo prav simpatično piše o tem shodu. Da se odpravijo gospodarske težnje, sta se baje vladarja zmenila, da vsak nekoliko odjenja od svojih pravic. Ali sta pa vladarja kaj ukrenila gledé vnanje politike, osobito gledé Marseke, se ne vše.

Zadnja poročila iz **Tunize** se zopet neugodno glasé za Francoze. Poroča se namreč, da so vstajniki takoj zaseli celo okolico mesta Hammameta, takoj, ko so Franci odšli od todi. Vstajniki stražijo ostro vhod v mesto, odvzemajo ves živež, ki se hoče upeljati v to mesto, in umoré vsacega, ki hoče mesto zapustiti. Prebivalci niti živine ne smejo goniti na pašo. Vstajniki so ukrali meščanom uže 500 konj in 850 jagnjet, poleg tega pa jednej samej osobi 23.000 pijastrov. Prebivalci se bojejo, da bi vstajniki ne zažgali mesta in angleški podaniki so konzulu v Tunis pisali in ga prosili pomoči.

Dopisi.

Izpod Moskve 8. oktobra. [Izv. dop.]

Nihilistična propaganda pokazala je v poslednjem perijodi svojega brezbožnega delovanja iz-

zivel. Janežičev „pregled slovenskega slovstva“ pravi, da je umrl l. 1688. Mogoče.

Ko Valvazor v svojej preimenitnej knjigi „Ehre des Herzogthums Krain“ opisuje vse kranjske fare, omenja 26 podružnih cerkev št. jarnejske fare. Pri tej priliki pove o dveh podružnicah marsikatero smešnico, nenavadno (?) v denašnjih časih. V dveh podružnicah, pri sv. Miklavži v Gori in pri sv. Jederti na Gorjancih, pravi, nij smel duhovnik nikoli puščati mašne oprave, cerkvenega orodja in krasa še celo zvonov ne, kajti — Uskok (*) bi bili sicer vse pokradli. Kadar koli je hotel torej duhovnik v teh podružnicah maševati, moral je potrebne priprave seboj vzeti.

Valvazor, kateri sicer v obče rajši hvali, nego graja, opisuje št. jarnejsko polje za jako rodovitno in prijetno ter je celo raju primerja.

Valvazor nam marsikaj o šegah in običajih starih Uskokov pripoveduje. On jih nij posebno ne hvali, primerja jih celo tatovom in roparjem, dasiravno, pravi, je mej njimi dosta

vrstno organizacijo. A vlada in njena organizacija proti tem zaočnim razbojniki kazali sta se kakimi? Robost ali slabost, kakor hočete, bila je glavna črta njena, brezsilje, katero se je prikrivalo nekim puhlim liberalizmom v visokoparnih vzglasih po adresu občinstva in podobnih krilath besed v leksiku praznih, gvorljivih ljudij.

Vsi pošteni državljeni začeli so popraševati se, kaj bo, če pojdemo tako naprej? Kaj bo, če ne bo pomoči narodnemu duhu, moral je vprašati se tudi on, kaj je prejel od ubitega očeta-carja državno krono in ž njo odgovornost za daljni obstanek gospodarstva.

Iz tega težavnega položaja bil je samo jeden zanesljivi izhod. Vlada morala je nastopiti trdo pot, da bi za nje mogel odpraviti se tudi narod, da! ne samo narod, ampak vse, kar naseljuje sveto Rusijo poštenega. In novi car je res povele senatu sestaviti dva zakona — o nenavadnej in uveličenej ohrani državnega spokoja in reda. Senat izpolnil je voljo vladarja po posebnem odboru pod predsedstvom g. Kohanova in 9. septembra obnarodovana sta bila i. zakona in prouzročivši ja carski ukaz.

„Neziblemost osnovnih načel velikih preobrazovanij minuvšago carstvovanja, a ravno pravilno dejstvje učreždenij na tverdom osnovanju obščih zakonov ustanovlennih, sostavljam najbolj pročnij zalog blagodenstvija in preuspējanja našago darogago otečestva“ — pravi car v svojem ukazu. Iz tega je vidno, kaj razume novi vladar pod državnim blagom in kaj je po njegovem osnova tega blaga. V istem ukazu se naravnost govori o velikih nalogah, katere predstoji vladu in katere more rešiti samo pri pomoči vsega naseljenja po nerazrvnem spločenju vseh stanov z vrhovno vlastjo. Namen teh zakonov je „utverždenje pravdi, porjadka i zakona“.

Sama zakona predstavljata nam svod vseh naredb, katere so bile izdane še pod umršim vladarjem z namenom uničiti nihilistično rovarstvo. Pa te naredbe izdavali so razai ministri v raznih časih in neredko protivila je jedna drugej. Nova dokumenta sta vse nasprotne si in neposledno izbacnila; krome tega je mnogo novega pribavljen na slučaj, če bi kje vspihola faktična ustaja. Nikjer nij o prizivu na pomoč občinstva ni jedne besede, se ve da o prizivu na pomoč v policijskem smislu. Tvrnost in razumna zistema odlikujeta kak ukaz carja tak i oba zakona senata.

dobrih, poštenih ljudij. Uskoki (sami se Vlahi imenujejo) so živel takrat v zadružah, t. j. po več rodovin skupaj. Gospodar zadruži je bil najstarejši brat, gospodinja pa žena najmlajšega brata. V jednej samej takošnjej zadruži je po 8—10 mož, ki so za vojsko sposobni. Na svojih brzih konjičih tako naglo jahajo, da jih nihče dohiteti ne more. Pečajo se največ z živinorejo. Pijejo in jedo prav veliko, kadar imajo; kadar nemajo, pa si nakradejo — pri Turkih, ali pri domaćih. Pri ženitvah si mladi Uskok izvoljeno dekle tudi s silo vzame, ako mu je stariši radovoljno ne dadé. Počaka primerne priložnosti, najrajši po noči pride z nekaterimi prijatelji na konjih ponjo in jo odvede.

Potem jo pelje h kakemu oddaljenemu popu, ki jih poroči ne zmené se za to, ali so starši privolili ali ne. K temu pa pristavi Valvazor, da so takove poroke prepovedane, in da jih stotnik (vojaški) v Žumberku ostro kaznuje. Ako se je pa ženitev „po redu“ vršila,

Administraciji vračajo se obširna polnomočja, pa za to nalaga se na njо tudi velika odgovornost, tak da se nam činovničnega brezpravja nij bat.

Vsi večji listi, v katerih vsaj nekaj veje istino ruskega duha, vidijo v teh aktih našega novega praviteljstva priznak napredka, ne pa reakcije, o katerej v poslednjih časih tak radi trobijo pisači poljsko-židovskega liberalnega tečenja. —f—

Iz Celovca 8. oktobra. [Izviren dop.] (Naš deželni zbor.) Pri otvorenji našega deželnega zbora omenil je deželni glavar velikonec Stieger tudi narodnostnega miru in mej burnim odobravanjem nemških laži — liberalcev patetično izrekel, ka se istim, kateri hoté naši rodni mir mej koroškimi prebivalci rušiti, nikdar ne bode posrečilo to storiti. Stemib sedami hotel je naš deželni glavar žaliti jedinega našega poslance g. And. Einspielerja, ter nij premisil, da s takim ravnanjem žali nas Slovence, katerih nas je vendar dobra tretjina v deželi Res čudno se mi zdi, da vselej le nam Slovencem očitajo, da hočemo narodnostni mir kaliti. Ako se mi Slovenci pritožujemo čez ponemčevanje naše dece v šoli, ako poudarjam, da imamo nastavljene uradnike, s katerimi se naše prosto ljudstvo razumeti ne more, ker slovenščine zmožni niso, ako terjamo, da se jasne postavne določbe tudi izvršujejo — tedaj kalimo narodni mir! Ali res ne more v srce boleti vsakega Slovenca, ko vidi, da se v domačej šoli materni jezik popolnoma izbacuječ kadar v naših uradih tuje nerazumljive govore sliši, ko vidi, da najimenitnejše postave in ukazi samo v nemškem jeziku izhajajo? Kdor narodni mir tako tolmači, da se mora vsak brezpogojno podati nemškemu Mihelnu in tudi takrat zadovoljen biti, kadar mu se v postavah priznane pravice ne le kratijo temveč popolnem odtegujejo, tistem moramo izroči, da še dolgo ne bode pričakal narodnega miru v našej deželi. Odločno povemo, da bodo vsikdar in to prerojenimi močni in vso vstrajnostjo potegovali se za naše narodne pravice narodni naš obstanek terja to od nas. Gospod deželni glavar naj jedenkrat ne pris stransko premišluje razmere naše v šoli in v uradu in sprevidev bode da imamo prav; previdel bo tudi kdo, da kali narodni mir v deželi, v prvej vrsti namreč ona stranka, — ne stranka — klika, katerej pripada on.

odpelje ženin nevesto navadno na konji, kjer pred njim na sedlu sedi. Zaveže jej obraz in morebiti tudi oči z robcem, da ne bi videla več nazaj na očetovski dom. Pri poročanju postavi pop ženini in nevesti na glavo venec iz rož, ščipeka. Uskoki krsté svoje otroke, ko so uže precej stari. K spovedi pa ne gredó pred 30. letom. Kadar je Uskok za smrt bolan, se mora umiti, da bi snažen pred Boga stopil. Pokopališča takrat Vlahi še niso imeli, ampak mrtveca so pokopali, kjer se jim je dozdevalo prilično. V grob so položili košček kruha ali mal denar. Kadar je materi otrok umrl, nesla je ona na grob tudi zibelko. Tukaj je žalovala in tožila, naposled pa zibelko vrgla na grob, da se je razdrobila na drobne kosce.

*) Uskoki so prišli v letih 1530.—1540. iz Bosne na Kranjsko. To je slovanski (srbski) narod grške (pravoslavne) vere, ki je bežal pred Turki, a na Kranjskem so mu okolo Metlike, Kostela, Žumberka, in sploh po Gorjancih dali brezplačno zemljišča, od katerega mu nij bilo treba niti davka plačevati. Toda za vojno je moral vsikdar pripravljen biti zoper slovitega sovražnika Turka, ki je dostakrat razsajal tudi v št. jarnejskej okolici.

Tudi gospod deželni predsednik Smid-Zabierow omenil je narodnostnega miru ter z veseljem omenil, da se, hvala koroškemu prebivalstvu, isti v deželi še nij kalil. Ta izpoved našega c. kr. deželnega predsednika imenitna je zategadelj, ker nam kaže, da visoke vladi naše razmere niso povsem znane, ter da je gospod deželni predsednik napačno informiran. Narodnostni mir kalijo naši nemški laži-liberalci s tem, da nam usiljujejo svojo nemščino v vse javno življenje naše ter nam pri vsakej priliki kritijo narodne naše pravice. Uže pri volitvah v posamezne odseke moral je gospod deželni predsednik viditi, kako razumevajo naši Velikonemc, katerih malik je znani Schönerer, narodno ravnopravnost in toleranco, kajti našega poslance Einspielerja v nobeden odsek izvolili niso in to ne iz osobnega, ampak iz narodnega sovraštva. Kdo kali mir v našej deželi? Hočem vam večkrat o zborovanji našega deželnega zastopa pisati, gradiva bodo gotovo dovolj, kajti naši Velikonemc bodo gočovo še pokazali sovraštvo svoje do naroda našega, kar nam more le povšeči biti, kajti moremo jim potem kinko raz obraza potegniti, ter svetu pokazati, da oni so, kateri mir v deželi našej kalijo. Tudi iz tega uzroka nam mora biti po všeči, ako bodo jeli rohneti nad nami Slovenci, ker bode potem visoka vlada sprevidela, kdo da moti naš mir, kar nam more le koristi donašati. 3.—

Iz slovenskega Štajarja 7. okt. [Izv. dop.] (Glas iz učiteljskih krogov.) Pisali ste uže o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov za slovenski Štajar ter poudarjali, da je ta najnovejši čin naučnega ministra v protivji z obljudbami ministerskega predsednika, da se bodo vsem narodom delile jednakne pravice, ker imenovali so se šolskimi nadzorniki večinoma ljuti sovražniki slovenskega narodnega šolstva. „Grazer Zeitung“, izšla 30. dan septembra, ima zadnja imenovanja razglašena in beremo v njej, da je okrajinom šolskim nadzornikom za okraj Slovenjegraški, Mariborski, Konjiški, Šoštanjski in Šmarski imenovan g. V. Baumgartner, nadučitelj Marberški. Da je ta gospod pozvan na tako častno in važno mesto, so po prvih imenovanjih nikakor čuditi ne smemo, ker on je vreden imenovanim biti v društvu prvih hyperpedagogov. Da se vsaj do dobrega spoznamo, evo vam sledečo dogodbo:

Lansko leto je bil od okrajne učiteljske konference v Mariboru soglasno voljen poslancem v deželno učiteljsko konferenco v Gradec gospod V. Baumgartner, tedaj še učitelj pri sv. Mariji v Puščavi — najbrž, ker ga njegovi kolegi do dobrega še poznali niso. Za istega časa začel je gibati se nemški „schulverein“ in koj po volitvi pristopil je g. V. B. kot učitel zloglasnemu društvu, društvu, katerega namen je rovati proti vsakemu nemškemu, tukaj slovenskemu narodnemu šolstvu. Pozvan je bil radi tega g. V. B., naj odloži svoj mandat. Ali mestu tega bila je 21. avg. v „Marburger Zeitung“ citati sledeča izjava:

„Aufgefordert das Mandat als Delegirter der Ländeslehrer-Conferenz niederzulegen, sei hiemit bedeutet, dass ich in der Bezirkslehrer-Conferenz vom 12. d. M. einstimmig gewählt wurde, ohne mich um das Vertrauen der Collegen beworben zu haben. Meine Gesinnung, die sich in dem Wechsel der Zeiten gleichgeblieben, war zur Genüge meinen Wählern bekannt. Selbstverständlich bin ich daher nicht gewillt, der Aufforderung eines Fanatikers Folge zu leisten, auch dann nicht, wenn

die Mehrzahl jener meiner Wähler, die mir als nationale Hitzköpfe bekannt sind, dies verlangten; denn Fanatismus macht blind, blinde Leute aber muss man führen. Maria in der Wüste 20. August 1880. V. Baumgartner.“

Kaj ne, izvrstno priporočilo za šolskega nadzornika na slovenskem Štajarji?

Učiteljstvo pa je zdaj zbegano, ker vidi, da učitelj bodi breznačajen, zatajuj svoj narod in — godilo se ti bo dobro!

In vse to se godi za Taaffejevega ministerstva, ministerstva, ki hoče vsem narodom pravčno biti, za Taaffeja, ki je v državnem zboru izjavil, da se nobeden narod ne sme na steno pritiskati! Da so možne take stvari, krivo je v prvo to, ker so še po vseh uradih nastavljeni ljudje, ki se na tihem protivijo, ravnati po načelih, katera je po ministerskem predsedniku proglašila Nj. veličanstva vlada; še nižji uradniki vedno mislijo, da smejo uprati se vladi, ker takim ljudem ministerstvo ne pokaže, kdo je gospod in kdo mora slušati! Le oglejmo si naš deželni šolski svet. Razen zastopnika, ki ga je poslalo lavantinsko škofijstvo, sami zagrizeni nasprotniki slovenstva in njegov največji nasprotnik deželni šolski nadzornik Rozek, ki ima gledati na to, da napreduje narodno šolstvo na Štajerskem in to ne le na nemškem, temveč tudi na slovenskem. Delovanje tega gospoda ogledati si hočemo v prihodnje.

A krivi tacih dogodajev so tudi naši poslanci. Znano mi je, da je pred nekaterimi meseci neki odličen narodnjak slovenskega Štajarja poslancem na srce polagal, naj vplivajo na načnega ministra, da bi se imenovali za okrajne šolske nadzornike poštenjaki, ki imajo srce za narod, ki bi gledali na to, da se uči v narodnej šoli, cesar je treba, ne pa da bi se po nepotrebničem čas tratil s tem, da se učeva mladina ukvarja s prestavljanjem prve in druge „slovnice“. Ali so kaj storili poslanci! Fakta govore zoper nje! Imamo poslance, katerim so pristopni najvišji krogi. Ali menite, da bi jim Taaffie zares odrekel tako malo prošnjo, naj nam naše ljudi preskrbi za okrajne šolske nadzornike? Mislim, da ne!

Naši poslanci podpirajo ministerstvo, smejo torej zahtevati, da se malo spomni na to, da živi tudi na spodnjem Štajarskem slovenski narod. Vsakako smelo trdim, naši poslanci prezrli so tukaj jako važno reč in gledati jim je na to, da ta svoj pogrešek popravijo brže ko mogoče. Ravno tist odlični narodnjak mi je reklo, da so naši poslanci — predobri kristijani, ker preradi verujejo, da nam bode ministerstvo vse dalo, cesar potrebujemo, ne da bi zahtevali; jaz pa pravim, preslabi kristijani so, ker po besedah sv. pisma: „trkajte, in bode se vam odprlo! zahtevajte, in dalo se vam bode!“ — morali bi vedno in vedno naše želje razodevati in naše zahteve poudarjati, potem bi gotovo vsaj nekaj dobili, tako pa nijmamo še dozdaj — ničesar.

—x.

Domače stvari.

(Slovansko pevsko društvo na Dunaji) ima drevi ob 7. uri v dvorani ceciljskega društva (I. Salvatorgasse 12) glavno skupščino. Dnevni red: Poročilo o delovanju v minolem letu (razdeli se tiskana knjižica z imenikom udov). Poročilo blagajnika. Zapiskovanje novih udov. Volitev predsednika, pevovodje, njegovega namestnika in odbornikov. Posamezni predlogi. Pevska vaja. Na Dunaji živeči slovenski pevci osobito pevci vseučiliščniki so uljudno vabljeni,

da mnogobrojno društvu pristopijo. Doslé bili so slovenski pevci pri tem društvu razen Čehov najštevilnejši. Upati je, da bode to tudi v prihodnje. Delujoči udje plačajo na mesec 25 novčičev, podporni po 6 gold. na leto. Kdor se hoče društvenine oprostiti, označiti mora to odboru. Slovansko pevsko društvo priredi v bodočem društvenem letu sledče zabave, koncerte in plesne venčke: jutri 15. oktobra zabava (zur Stadt Wien, VIII., Lange Gasse 15.); 12. novembra zabava; 13. decembra koncert; 28. decembra zabava; 11. januvarja 1882 zabava s plesnim venčkom; 14. februvarja plesni venček; 13. marca koncert; meseca aprila tretjo soboto zabavo; meseca maja in junija vsako drugo soboto zabava.

— (Nova telegrafska postaja.)

C. kr. trgovinsko ministerstvo je dovolilo osnovo s pošto zvezane telegrafske postaje v Litiji.

— (Šanjelska čitalnica) priredi v nedeljo 16. t. m. veselico s sodelovanjem tržaških pevcev.

— (Nenavadno visoko starost) 99 let doživel je gosp. Vincencij Šternberger, fužinar in posestnik v Slov. Bistrici. Umrl je, kakor se nam poroča, dne 9. oktobra na ravno isti dan, na katerega se je pred 99 leti porodil.

Razne vesti.

* (Prvi dobitek.) Nedavno je prišla k necemu menjalcu v Brnu siromašno oblečena žena ter podala jednemu izmej uradnikov srečko mesta Solnograda in prosila, naj jo zmenja. Uradnik je pogledal v žrebno knjigo in se prepričal, da je srečka dobila 1. januvarja t. l. 20.000 gld. „Vaša srečka je dobila prvi dobitek 20.000 gld.“ odgovoril je uradnik ubogej ženi, ki je iz začetka, kakor okamenela stala, potem pa od veselja začela ihteti. Presečna, uboga vdova, ki je sebe in svojo hčer s pranjem siromašno živila, povedala je potem, da je srečko uže davno kupila in da se nij mogla od nje ločiti, če tudi jo je večkrat revaliskala. Denes pa, ker je v velikej bedi, morala jo je prodati, če tudi je bila nje jedino upanje. Prosila je, naj se jej denar izplača, ali vzela je le 200 gold., po drugo uže pozneje pride, in šla, da svojih hčeri pové veliko srečo.

* (Originalna prevara.) V prodajalnico trgovca v Brnu došel je gospod s svojim slugo. Desno roko je imel v zavoji. Ko je trgovcu dejal, da si želi nakupiti nekaj blaga, je oni se požuril razkazovati mu razne reči, najlepše in najdragocenije. Tujec, ki je govoril dunajski dijalekt, razgledaval je robo in si naposled izbral za 200 gld. Tujec poseže v žep po denar, da bi takoj plačal. „Za zlodeja, pozabil sem svoj denar doma. Ivan, ti takoj odidi k mojej soprogi in prinesi mi denar,“ dejal je tujec svojemu slugi. „Moj gospodine,“ nadaljeval je tujec proti trgovcu, „vas pa prosim, da mi daste košček papirja, da napišem nekaj vrstic za mojo soprogo.“ Trgovec hitel je postreči tujcu, pripravil je naglo papir in črnilo. A tujec nij mogel pisati, ker mu je desna roka ranjena. „Ali bi ne bili tako dobrí, da mestu mene pišete nekaj vrstic mojej gospoj,“ prosil je tujec trgovca. Trgovec vzeme v roko pero, pomoči je v črnilo in čaka, kaj mu bode narekoval tujec. „Pišite prav kratko, samo nekoliko besedij: Bodi tako dobra in pošlji mi po nosilci tega lista 200 gld. Dragotin.“ „Čuden slučaj,“ dejal je trgovec, spisavši listek, „tudi jaz se zovem Dragotin“. „To me jako veseli,“ odvrne tujec. Sluga pa je mej tem pogovorom brzo odšel s pismom iz prodajalnice in hitel po denar. Tujec in trgovec čakata . . . preide četrte ure, Ivan pa le ne pride. Tujec je bil jako nestreljiv, videlo se mu je, kako težko pričakuje Ivana. „Morda je moj sluga ušel z novci,“ dejal je tujec. Čaka še četrte ure, potem pa deje: „Jaz moram vendar iti domov, da vidim, kaj se je zgodilo. Obdržite za zdaj robo, po katero pa

hočem jutri priti, da jo plačam in vzemem seboj,“ pravi tujec in se poslovi. Ko pride zvečer trgovec domov, pripoveduje svojej soprogi, da je nekemu Dunajčanu prodal dragobrago. „A povedi vender,“ vpraša gospa, „čemu si denes potreboval 200 gld., po katere si poslal?“ „Jaz?“ vpraša začuden trgovec. „Saj je tukaj tvoje lastnoročno pismo.“ Trgovec je skoraj padel znak. Tujec ga je opeharil za 200 gld. Prevarjeni trgovec, boječ se, da bi se mu ne rogali znanci, nij naznanil do zdaj o tem še nič policiji.

Tujec

12. oktobra:

Pri **Slonu**: Bauer, Salomon z Dunaja. — Salomon iz Frankfurta. — Siromak iz Vigaun. — Sorec iz Flič.

Pri **Malléi**: Kristan od sv. Katarine. — Aret, Goldschneide, Bückenmajer, Hirschman, Regali, Roth, Thill z Dunaja. — Herzog iz Gradca. — Mullitsch iz Gorice.

Dunajska borza 13. oktobra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovnih	76	gld.	50	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	"	70	"
Zlata renta	94	"	10	"
1860 drž. posojilo	131	"	50	"
Akcije narodne banke	830	"	—	"
Kreditne akcije	367	"	20	"
London	118	"	50	"
Srebro	9	"	37 1/2	"
Napol.	5	"	61	"
C. kr. cekini	57	"	85	"

Klic!

Visokočastitemu gospodu predsedniku, gospodu podpredsedniku, gospodu starosti in vsem udom „Katališke družbe rokodelskih pomočnikov“ v Ljubljani, posebno mojim priateljem: Miheliču, Mihelčiču, Alešu, Jeretini, Teieršu, Pogačniku in Rebku, se zahvaljujem za zvesto prijateljsko ljubezen. Naj bi me še dalje v spominu obdržali, kajti jaz Vas nikoli pozabil ne budem. Kličem Vam iz vojašnice presrečno:

Ziveli!

V Pečuhu (Fünfkirchen), dn. 10. oktobra 1881.
(584)

Vekoslav Venier.

Pri **J. Medieu** v Novej vasi pri Rakeku se sprejme

trgovsk pomočnik

v službo, kateri je v kupčiji mešanega blaga dobro izurjen ter ima dobro spričevalo, in
(585—1)

deček,

kateri se želi v zgoraj omenjene kupčiji učiti.

Popolno vinoznanstvo.

Obširna knjiga o čuvanju, gojenju, poznavanju in narejanju vin vseh dežel, v zvezi s poukom o žganji, varenju, o skrobu, drožih, siru, umetalnem maslu, umetalnem tabaku in drugih hranilnih rečeh s strogim ozirom na zdravje in cenost, dalje več stotin kupčijskih reči izključljivo specijalnih receptov, vporabni za vsacega, pridobitni, lehko izvršilni, malo glavnice zahtevajoči in donesno poslovanje; neobhodno potrebna za sto tisoči. Posamezne recepte se cenó računa. — Pojasnila daje proti retournarki **F. Schlosser**, v Trstu. (419 9)

Ustanovi v Ljubljani:

11. oktobra: Anton Sodnikar, učenec, 9 let, Lingarjeve ulice Št. 7, za srčno napako.

12. oktobra: Janez Trček, dñmar, zdaj kaznjene, 62 let, ulice na grad Št. 12, za mitudom.

10. oktobra: Janez Kastelec, gostač, 72 let, za oslabenjem.

11. oktobra: Mera Zalar, dñmarica, 17 let, za vročino.

11. oktobra: Fran Škrjanec, dñmar, 49 let, za plučnico. — Jurij Mrak, dñmar, 58 let, za plučnico. — Mihail Slama, dñmar, 32 let, za jetiko.

Zahvala.

Dolžnost mi je sveta, da p. n. gospodom, ki so me spremili do novega mesta — do farne Hrenoviške cerkve, preljubim prijateljem svojim in znancem, — da, vsej župi Planinskej, radi sočutja, dobro, udanosti, . . . vsega, pravo prisrčno zahvalo izrekam.

V Hrenovicah v 9. dan oktobra meseca 1881.

Jozef Zalokar,
kapelan.

(580—2)

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodeci

in nepresežno zoper **neslast do Jedi, slab želodec, smrdečo sapo, napihnjenje kislo podiranje, ščipanje, katar v želodeci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **krđ v želodeci, preobloženje želoda za jedjo ali pičajo, örve, oper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Kremsier, Moravsko. Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane

35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajskem cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešernovem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli; lekarna Jos. Bergmann. V Postojni: Anton Leban. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo. Celje: lekar J. Kupferschmid; Kranj: lekar Drag. Savnik; Krmnik: lekar Josip Močnik.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v skleniku vtisnene besede: Echte Maria-Zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatena z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nemajo teh znakov istinitosti, naj se zavržejo kot ponarejeni in prošimo, naj se nam taki slučaji takoj naznamo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (487—7)

Razpošiljalna prodajalnica kolonijalnih rečij, južnega sadja in olj.

C. PORZIA & C.

v Trstu

razpošilja v Ljubljano in province proti poštnemu povzetju poštnine in carine prosto: (562—2)

Havo, najfinješo aromatično vrsto v žakljčkih à 5 kilo.

Mocca, prava arab., zelo fina	gld. 8.90	Malabar, zelo fina	gld. 6.75
Ceylon, zelo fina	7.80	St. Domingo, "	6.30
Portorico, " "	6.95	Santos, "	5.60
Zl. Java "	6.85	Bohia, "	5.30

Mizni riži v žakljčkih à 5 kilo.

Bologneški glaće, zelo fin.	gld. 1.90
Indijski, fin.	1.60

Olivno olje, popolnem čisto, pravo za rabo pri mizi.

Provenza, zelo fino, v kositrenem vrči z netto	4 1/4 kilo	gld. 5.20
" " " " " sodčekih zaboji	4 1/4 "	4.90
Genua " " " " " kositrenem vrči	4 1/4 "	10.20
" " " " " sodčekih zaboji	4 1/4 "	4.80
Puglia " " " " " kositrenem vrči	4 1/4 "	9.40
" " " " " sodčekih zaboji	4 1/4 "	4.40
" " " " " sodčekih zaboji	10 "	4.10
" " " " " sodčekih zaboji	10 "	8.60

Če se kupi več vkupe, primerno ceneje.